

दैनिक लुम्बिनी

निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष ३२ | अंक १४० | बुटवल | २०७७ जेष्ठ २४ गते, शनिबार | नेपाल संवत् १९४० | Saturday June 6, 2020 | पृष्ठ ४ | मूल्य रु. ६ मात्र | Lumbini

साँस्कृतिक सहर बन्दै बटौली

बटौली, कुनै समय आधा नेपाललाई खाद्यान्न आपूर्ति गर्ने बजार थियो, जसको सिधासम्पर्क तिब्बतसंग हुन्थ्यो। जितगढी किल्लाको वीरताको साक्षी रहेको बटौली अब साँस्कृतिक सहरका रूपमा विकास हुँदैछ।

लुम्बिनी संवाददाता

बुटवल

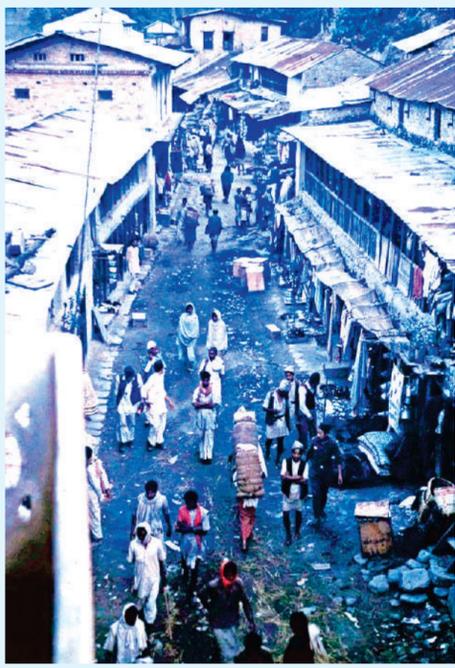
ध्रुवसंग नुन साटिने पुरानो बटौलीलाई साँस्कृतिक सहरका रूपमा विकास गरिने भएको छ। बुटवल उपमहानगरले बटौलीलाई पुरानो अवस्था भत्कने गरी विकास गर्ने योजना बनाएको छ। जसको गुरुयोजना नै बनाइदिए।

बटौलीलाई साँस्कृतिक सहर बनाउनका लागि पहिलो पटक बजेट विनियोजन भएको छ। संघीय सरकारले आगामी आर्थिक वर्षका लागि ल्याएको बजेटमा बटौली विकासका लागि ६० लाख रकम विनियोजन गरिएको छ।

रूपदेही क्षेत्र नम्बर २ का प्रतिनिधिसभा सदस्य एवं पूर्वअर्थमन्त्री विष्णु पौडेलको योजना मुताविक बजेट विनियोजन भएको हो। बुटवल उपमहानगरले बटौलीको विकासका लागि बजेट छुट्टयाउन सांसद पौडेलमार्फत अग्रह गरेको थियो। 'बटौली बुटवलको गहना हो, यसको विकास अपरिहार्य छ,' बुटवल नगरप्रमुख शिवराज सुवेदीले भने- 'साँस्कृतिक सहरका रूपमा पुरानो बटौली विकास हुनेछ।' पुरानो बटौली प्राचिन व्यापारिक थलोमात्रै होइन, यो साँस्कृतिक केन्द्र समेत हो।

बौद्ध, हिन्दु, मुस्लिमहरूको बाहुल्य बसोबास रहेको बटौलीमा तीन वटै धर्मालम्बीका प्राचिन गुम्बा, मन्दिर र मस्जिद रहेका छन्। जितगढी किल्लाको वीरतासंग जोडिएको बटौलीमा कैयौं मन्दिरहरू रहेका छन्। जात्रापर्वहरूको प्रदर्शन केन्द्र समेत बटौली हो।

बटौलीका रैथाने बासिन्दा रवीन्द्र गोपाल लालकाला अनुसार बटौलीको संरक्षणले धेरै

करिव शताब्दी अघिको बटौली।

पर्यटक भित्र्याउन सकिन्छ। बटौलीमा साना यातायातका साधन मात्रै प्रवेश दिने, साँस्कृतिक डबलीहरूको विकास आवश्यक रहेको

छ। बटौलीबासीले यसको विकासका लागि बिगतदेखि नै आवाज उठाउँदै आएका थिए। बटौलीको सडकहरू कालोपत्रे नभई ढुंगा

बिछ्याएर निर्माण गर्नुपर्ने सरोकारवालाहरूले बताउने गरेका छन्। बटौलीका पुराना घरहरूको संरक्षण र पुरानै भत्कने देखिने गरी नयाँ निर्माण

हुनुपर्ने माग छ। पुरानो बटौलीमा एक सयवर्ष पुराना संरचना रहेका छन्।

» बाँकी ४ पेजमा

बुटवलले निलेको बटौली

शरण कर्माचार्य

बुटवल।

कुनै बेला सिक्किम पश्चिम नेपालका जनताको सबै आवश्यकताको आपूर्ति क्षमता राख्ने बटौली यतिबेला एकादेशको कथा जस्तै बनेको छ। बजारभरी सामान खरिद गर्न ढाँकेहरूले भरिभराउ हुने बटौलीका सडक सुनसान बनेका छन् भने आजको नयाँ पुस्तालाई जन्माएका पुराना भग्नावशेष घरहरूले नयाँ पुस्तालाई मिज्याइरहेको छ।

बुटवलको पुरानो वास्तविक नाम हो बटौली। कुनै बेला करिव आधा नेपाल ओगटेको पश्चिम नेपालका जनताहरूको आपूर्तिको प्रमुख केन्द्र थियो बटौली। चीनको कोराला नाकादेखि पश्चिमको सुर्खेत आसपासका जनताहरूको मुख्य खरिद विक्रीको नाका नै बनेको थियो बटौली। पहाडबाट भर्दा जडीबुटी, च्यू, काम्लो लिएर बुटवलमा ढाँकेहरू आउँथे भने बुटवलबाट नुन, मट्टीतेल, कपडा, साबुन, चिनी जस्ता सामानहरू लिएर जाने गर्दथे। सामान किन्न आउने ग्राहकहरूलाई तर्काालिन अवस्थामा ढाँके भन्ने गरिन्थ्यो।

बटौलीको व्यासायीहरूले त्यसरी सामान किन्न आउने ढाँकेहरूलाई दाउडा, तेल, चामल दिन्थे र उनीहरूले स्थानीय धर्मशाला पौवामा पकाएर खाने गर्दथे। जस्तै खाने र बस्नेको व्यवस्था मिलाउँथे उनै व्यापारीको पसलबाट ढाँकेहरूले सामान किन्नु पर्दथ्यो। ढाँकेहरूले ल्याएको सामान पनि तीनै व्यवसायीले किर्नाइन्थे।

अहिलेको पश्चिम नेपालकै व्यापारिक केन्द्र मानिने बुटवल बटौली अथवा त्यसभन्दा पनि अझ प्राचीन नामबाट विकसित भएको हो। यो अहिले मात्रै होइन, सयौं वर्षअघि पनि गणराज्यको राजधानी र व्यापारिक नाका पनि थियो।

चीनको तिब्बत र भारतको गोरखपुरको व्यापारिक थलोको विश्राम नाका पहाडको फेदी मधेसको सिरान नै बटौली थियो। बुटवललाई रामदेखि बुद्धसम्म जोडेर इतिहास लेखिएका छन्। हिन्दु धर्मका भगवान राम बटौली (तिनाउ पश्चिम) हुँदै गण्डकी नुहाउन गुल्मीको रिडी, पाल्पा रामपुरको रामनदी हुँदै गण्डकीको भ्रमण गरी खस्यौली (तिनाउ पूर्व) हुँदै अयोध्या पुगेका प्रसंगहरू छन्। योगी नरहरिनाथको (हाम्रो देश दर्शन) पुस्तकले बुटवलको इतिहासलाई द्वार युगदेखि बुद्धकालसम्मको प्रसंगमा व्याख्या गरेको छ।

» बाँकी ४ पेजमा

कोरोना 'पोजेटिभ'लाई नै घर पठाइयो

लुम्बिनी संवाददाता

बुटवल

सरकारले बनाएको नयाँ मापदण्ड अनुरूप कोरोना पोजेटिभलाई नै घर पठाइएको छ। बुटवलको कोरोना विशेष अस्पतालबाट पोजेटिभ विरामीलाई नै डिस्चार्ज गरिएको हो। १४ दिन आइसोलेसनमा बस्दा समेत कुनै लक्षण नदेखिएको भन्दै अस्पतालले डिस्चार्ज गरेको छ। बुटवलस्थित धागो कारखानाको कोरोना विशेष अस्पतालमा रहेका २७ जनालाई शुक्रबार डिस्चार्ज गरिएको हो। जेठ २० गते जारी गरिएको निर्देशिका अनुसार नेगेटिभ रिपोर्ट नआए पनि उनीहरूलाई डिस्चार्ज गरिएको लुम्बिनी प्रादेशिक अस्पतालका प्रवक्ता डा. विष्णु गौतमले बताए।

रूपदेहीका १८ र कपिलवस्तुका ९ जनाले आइसोलेसनमा १४ दिन बिताएका छन्। उनीहरूमा कुनै पनि लक्षण देखिएको छैन। धर्मै सुरक्षित रूपमा बस्ने गरी उनीहरूलाई पठाइएको डा. गौतमले बताए। स्थानीय तहका स्वास्थ्य केन्द्रहरूले उनीहरूको निगरानी गर्नेछन्। कुनै लक्षण देखिएमा मात्रै अस्पतालमा भर्ना गरिने नीति अवलम्बन गरिएको छ। यस्तो अभ्यास कोरोना प्रायतः युरोप र अमेरिकामा समेत गरिएको छ। त्यही अनुभवका आधारमा नेपालमा नयाँ मापदण्ड बनाइएको हो।

» बाँकी ४ पेजमा

'नक्कली बिल' कै भरमा निकासी

नरेश के.सी.

भैरहवा

नदीजन्य पदार्थको चोरी निकासी भइरहेको नक्कली बिलको प्रयोग पनि हुने गरेको भेटिएको छ। नक्कली बिलको प्रयोग राजस्व छलको लागि हुन सक्ने आशंका गरिएको छ। जिल्लाको शुद्धोधन गाउँपालिका वडा नम्बर २ कलुवा घाटमा नदीजन्य पदार्थ विक्री वितरणमा नक्कली बिल प्रयोग गरिएको भेटिएको छ।

जेठ २१ गते बुधवार नदीजन्य पदार्थ ढुवानी गरिरहेका लु २ त ८९.८९ र लु ३ त ३०९.५ नम्बरको ट्याक्टरसंग भएको बिल नक्कली भेटिएपछि हंगामा मर्चिएको हो। बिन्दुबासिनी सप्लायर्सको नाममा रहेको उक्त बिलमा रसिद नम्बर, पालिकाको छाप, बिल काट्नेको हस्ताक्षर छैन।

नदीजन्य पदार्थको विक्रीवितरणमा गाउँपालिकाले प्रमाणित गरेर दिएको भन्दा अलग्गै बिल बिजक प्रयोग गरिएको भेटिएपछि गाउँपालिकाले बिहीबार बिहानै कार्यपालिकाको बैठक राखि अनुसन्धान समिति गठन गरेको छ। पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत अनन्तपाणि

मरासिनीले भने- 'उक्त बिल नक्कली हो। तर कसले छापीले भने पत्ता लागेको छैन। हामीले प्रदेशसभा सदस्य तुलसीप्रसाद चौधरी र पुष्पा थरुनीको उपस्थितिमा कार्यपालिका बैठक बसी उक्त बिल सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्न समिति गठन र नदीजन्य पदार्थको विषयमा प्रभावकारी अनुगमन गर्न उपाध्यक्षको नेतृत्वमा अनुगमन समिति गठन गरेका छौं।'

नदीजन्य पदार्थको विक्री वितरणमा प्रयोग भएको बिल नक्कली भेटिएपछि करिब एक सय जनाभन्दा बढी स्थानीयहरूले पालिकामा डेलिगेसन गर्दै तत्काल छानबिन गर्न माग गरेका थिए। उक्त बिलमा रसिद नम्बर तथा पालिकाको छाप पनि लगाइएको छैन।

नक्कली बिल प्रयोग गरी नदीजन्य पदार्थ विक्री वितरण गरेको भन्ने सूचना आएपछि बिहीबार नै जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख एकराज विश्वकर्मासहितको टोलीले पनि शुद्धोधनको विभिन्न नदीजन्य पदार्थ निकासी गरिरहेको घाटको अनुगमन गरेको छ। अनुगमन पश्चात जिसस प्रमुख विश्वकर्माले भने- 'खोलामा जथाभावी उत्खनन गरेको खासै देखिएन। तर बिल सम्बन्धमा यसै

भन्न सकिन्छ। त्यो छानबिनपछि थाहा हुन्छ।'

नदीजन्य पदार्थको व्यापक चोरी निकासी भएको भन्दै स्थानीयले जनगुनासो गरेपछि आफुहरूले पनि बिहीबार अनुगमन गरेको पालिकाको उपाध्यक्ष शान्तादेवी ज्ञवालीले बताइन्।

कलुवा घाटमा महेश मल्ल, चन्डी बस्यालसहितको टिमको बिन्दुबासिनी सप्लायर्सले ठेक्का पाएको थियो। ५५४८ घनामिटर नदीजन्य पदार्थको निकासी तथा विक्री वितरण गर्ने ठेक्का पाएको उक्त ठेकेदार कम्पनीले निकासी गरेको नदीजन्य पदार्थमा नक्कली बिल प्रयोग भएको हो। चन्डी बस्याल वडाध्यक्ष विष्णु बस्यालका छोरा हुन्। नक्कली बिल छापेर आफुहरूलाई बदनाम गर्ने ढंगले केही व्यक्तिले काम गरिरहेको बिन्दुबासिनी सप्लायर्सका सञ्चालक महेश मल्लले बताए। उनले भने- 'मैले कानूनी प्रक्रिया पूरा गरेर ठेक्का लिएको हुँ। अहिलेसम्म ४७ लाखभन्दा बढी पालिकामा तिरी सकेको छु। ६० लाख कुल खर्च भइसकेको छ। तर केही व्यक्तिले मलाई बदनाम गर्न, मलाई फसाउन नक्कली बिल छापेर हिँडेको हुन सक्छ।'

» बाँकी ४ पेजमा

AC INDUSTRIES

अग्नि सिमेन्ट

ढुंगाबाट बन्छ, निर्माणपछि चटानस्वरूप हुन्छ

विश्वास, मजबुती र सुरक्षा हरेक निर्माणको भरोसा

अग्नि सिमेन्ट इण्डस्ट्रिज प्रा. लि. को उत्कृष्ट उत्पादन

पठन अनुभव

मार्खेजको सय वर्षको एकान्तबास

माधवकुमार पौडेल

नयाँ पाठकहरूलाई अग्रज साहित्यकारहरूले दिने गरेको सल्लाह अक्सर यस्तो हुन्छ-
-पाउलो कोयलो पढेर समय खेर नफाल्नु
-मार्खेज पढ्ने आँट नगर्नु।

मेरो पठन अनुभवमा यो सल्लाहमा केही सच्चाइ देख्छु। कोयलोका लगभग सबैजसो कृति पढ्दा र मार्खेज पढ्ने दुस्साहस गर्दा मेरो पनि त्यस्तै अनुभव रह्यो। कुनैपनि लेखकका सबै कृतिहरूको बराबर मूल्य (भ्यालु) कहाँ हुन्छ र ? जस्तो पाउलो कोयलोको ‘अलकेमिस्ट’ बाहेक अरु कृतिहरूको ख्याति उति पाईदैन। त्यस्तै ‘वन हन्डेड थिअर्स अवर सल्लिच्युड’ अर्थात् सय वर्षको एकान्तबास ग्याब्रियल गार्सिया मार्खेजको मास्टर पिस कृति हो।

राहुल सांकृत्यानको चर्चित पुस्तक ‘वोल्गा से गंगा’को भूमिका लेखिएको ‘पुस्तक मन पर्नु र मन नपर्नु भनेको आफ्नो रुचिको मात्र कुरो होइन योग्यता पनि हो।’ भन्ने उद्यरण मनमा लागिरहन्छ। मार्खेजलाई नोबेल पुरस्कार प्राप्त गर्न सफल बनाएको ‘वन हन्डेड थिअर्स अवर सल्लिच्युड’ उपन्यास मैले चार वर्ष पहिले उनको निधन हुनुभन्दा ठिक एक वर्ष अघि किनेको थिएँ। ५० पेजभन्दा अगाडि बढ्ने सकिन। चार वर्षसम्म यतिकै थाति रहेको थियो। १२० औं शताब्दिकै सबैभन्दा महत्वपूर्ण साहित्य भनेर साहित्यिक वृत्तमा निकै चर्चित। पत्रिकाका साहित्यिक परिशिष्टाङ्कहरूमा समिक्षा पढेको। साहित्यकार र चर्चित व्यक्तिको एक पटक पढ्ने पर्ने कृति भनेर शिफारिस गरेको धेरै ठाउँमा पढेको थिएँ। लकडाउनको समयको घरबास/एकान्तबासको फुसदमा ‘सल्लिच्युड’ शब्दले पुनः पठन सुचारु गर्न अभिप्रेरित गर्‍यो। र शुरु गरे पहिलो पानाबाट फेरि।

विद्यालय तहदेखि नै अग्रज माध्यममा पढेको हुँदा उपन्यास पढ्ने र बुझ्ने के गार्हो होला र भन्ने लागेको थियो। साहित्यको आधारभूत तत्वहरूको ज्ञान नहुने हो भने विश्वस्तरका साहित्यको मर्म बुझ्न सकिदैन। साहित्यिक चेतको कमिले बुझ्न

नसकेको भनेर स्वीकार गर्न मन मानिरहेको थिएँ। त्यसैले यसलाई जसरि पनि छिचोल्नुपर्छ भन्नेमा दृढ थिएँ। ‘वन हन्डेड थिअर्स अवर सल्लिच्युड’को चुनौति सामना गर्न मैले अरु पढ्नुपर्छ, धेरै पढ्नुपर्छ भन्ने लाग्यो। यो बिचमा प्रायः सबै जसो नोबेल पुरस्कार प्राप्त लेखकका कृतिहरू, बुकर पुरस्कारमा सुचिकृत साहित्यका पुस्तकहरू, अरुन्धीत रोय, मुराकामी, भुम्पा लोहरी, थि एस नायपुल, पंकज मिश्रा, अर्वेल, पामुक, मिलान कुन्देरा लगायत बुटवलमा उपलब्ध हुने विश्व साहित्यका क्लासिक किताबहरू देखि वर्तमानका बेस्ट सेलर कृतिहरू पढ्ने बानि बसालें।

हुन त म व्यवस्थापन संकायको विद्यार्थी हो। मैले अध्ययन गरेको सेन्ट जेभियर्स कलेज काठमाण्डौको पुस्तकालयमा हरेक खालका पुस्तकहरू उपलब्ध छन्। मार्खेजको ‘लव इन द टाइम अवर कलेरा’ १२ वर्ष अघि स्नातकोत्तर तहको विद्यार्थी हुँदा त्यहि पढेको थिएँ। यो उपन्यास सहजै बुझेको थिएँ। फर्मिना र फ्लोरेन्टिनो नाम गरेका दुई वृद्ध जोडिको एक अद्भुत अनि असामान्य प्रेम कथा बुझ्न खासै समस्या भएन।

मार्खेजको लेखनशैली, वाक्य गठन, विम्ब र प्रतीकको प्रयोग चामत्कारिक छ। जस्तै लुगा सुकाइहेको आईमाई अचानक आकाशमा गायब हुने। अजीब लामो पात्रहरू सबै उस्तै उस्तै लाग्दछन्। सबै पात्रको नाम उस्तै लाग्छ। को बाउ, को छोरा पत्तो पाउन मुस्किल हुन्छ-सबै ‘आर्कोडियो’ सबै ‘ओरिलियानो’।

अचम्म लाग्दा घटनाको वर्णन छ। ल्याटिन अमेरिकाको सानो काल्पनिक शहर माकोन्डोको कथा हो ‘वन हन्डेड थिअर्स अवर सल्लिच्युड’। लाग्छ मार्खेज त्यहिँ गाउँको कथा लेख्दैछन् एकदमै शुरुदेखि, जहाँबाट सभ्यता शुरु हुन्छ। काल्पनिक शहरको माध्यमबाट मार्खेजले कोलम्बियाको इतिहास लेखेका छन् उपन्यास माफत। लेखनमा अद्भुत कल्पनाशिलता (म्याजिकल रियालिज्म) छ। यहिँ कल्पनाशिलताको प्रयोगद्वारा दुनियाँबाट

बिल्कुल अलग तर ऐतिहासिक आधार भएको माकोन्डो शहरको कथा बुनेका छन् मार्खेजले। शहर परिवारहरू, मजदुरहरू र प्रेमिहरूले भरिभराउ छ। शहरको इतिहास जादुमयी छ।

माकोन्डोमा महिनौंसम्म कोहि पनि निदाउन सक्दैनन्। अनिद्राको महामारी फैलिएर कसैले पनि केहि नसोभने हालतमा पुगेका हुन्छन्। चार वर्षसम्म लगातार वर्षा भैरहन्छ। र अन्त्यमा गौराहरूले शहरको अन्वेषण गर्छन्। एक कम्पनिले शहरलाई बनाना रिपब्लिकमा बदल्छ। त्यसपछि त्यहाँ खतरनाक दंगा हुन्छ। सयौंले ज्यान गुमाउँछन्। एकजना बाँच सफल व्यक्ति शहरको कथा भन्छ तर उसको कथालाई कसैले विश्वास गर्दैन।

सन् १९६७ मा प्रकाशित यो कृति ४४ वटा फरक फरक भाषामा छापिएको छ। चार करोड पचास लाख प्रति बिक्री भएको अत्युत्तम (क्लासिक) साहित्य हो ‘वन हन्डेड थिअर्स अवर सल्लिच्युड’। समय, नियति, हास्यरस र जादु मुख्य विषयवस्तु (थिम) हुन्। जादुमयी यथार्थको निकट मानिएको यो उपन्यासमा चुम्बकिय मिथकहरू छन्। बुर्जुआ परिवारका सात पुस्ताको कथा छ।

बाइबलमा वर्णन गरिएजस्तै उपन्यासमा बुर्जुआहरूले सम्भावित सुखको भ्रममा एकान्तपन र अपरिहार्य दुखान्तलाई मुर्तरुपमा प्रस्तुत गर्छन्। धेरैजसो आधारभूत कथानकहरू बाइबलमा वर्णन भएका कथाहरूसँग मिल्दोजुल्दो पाईन्छ। उर्सुला र जोस आर्कोडियोले आदम र इभको प्रतिनिधित्व गर्छन्। कथामा आउने जिप्सिहरूले विरोधाभासपूर्ण र असम्बन्धित घटना र पात्रहरूको बिचको संक्रमण बुझाउँछन्।

कर्नालि ब्जुजका लेखक बुद्धिसागर भन्छन्-लेखकको जीवनशैली, उसको जमिन र उसको संस्कृति थाहा नपाइ पुस्तक बुझिदैन। मार्खेज मुलत स्पेनिश भाषामा लेख्ने लेखक हुन। कथाबस्तुलाई चामत्कारिक रूपमा बेजोड र मर्मभेदि बनाउने सिद्धहस्त लेखक हुन मार्खेज। मार्खेजकी हजुरआमा

दिवंगत पूर्वज, भूत र प्रेतात्माका कथाहरू आफ्नै आँखाले देखेजसरी सुनाउँथिन र। मानौं ती सबै करेसामा नाचिरहेका छन्। यस्तो जादुमयी शैलिबाट प्रभावित मार्खेजले यो उपन्यास लेखेका हुन्। र यहिँ शैलिले उनलाई अमर बनायो। मार्खेजका आख्यानलाई आख्यानको रूपमा पढेर बुझिदैन। उनका आख्यानहरू बुझ्न कविता मानेर पढ्नुपर्दछ।

पढ्दैजादा उस्तै लागेका पात्रहरू फरक लाग्छन्। ‘कन्फ्युजिङ’ लागेका पात्र तथा घटनाहरू रमाइलो लाग्छ। उपन्यासमा सिर्जित म्याकोन्डो गाउँ कुनै दूर-दराजको आदिवासी बस्तीजस्तो लाग्छ। र त्यसमा बसोबास गर्ने बुर्जुआ परिवार कुनै एउटा प्राचीन सभ्यताको पहिलो पुर्वाजस्तो लाग्छ।

(नेस्टाल्जिया) पुरानो सम्भना र (एनेसिया) स्मृति लोप बुर्जुआ वंशका दुई रोगहरू हुन्। एउटाले पिडितहरूलाई इतिहाससँग बाँध्छ भने अर्कोले तिनहरूलाई वर्तमानमा फसाए राख्छ। स्मृति र बिस्मृति प्रधान विषयको रूपमा बारम्बार दाहोरिएर आउँछन्। उपन्यासका आधाभन्दा धेरै पात्रहरूले असाध्यै धेरै स्मृतिहरूको बोभले थिचिएको पाईन्छ भने अरु आधा पात्रहरू बिस्मृतिबाट प्रसित देखिन्छन्। एकान्तबास अर्थात् सल्लिच्युड प्रवल विषय (थिम)को रूपमा पाइन्छ किताबमा। शहरको एकान्तपनले ल्याटिन अमेरिकाको इतिहासको औपनिवेशिक कालको प्रतिनिधित्व गर्छ। बाँकि विश्वबाट अलमै रहेका बुर्जुआहरू स्वार्थी र एकान्तप्रिय हुन्छन्।

एउटा रोचक प्रसंग
मार्खेज, साहित्य मात्रै पढ्ने पवित्र विचार छोडिसकेको छु भन्थे। तर, हात परेका सबै अखबार र म्यगजिन पढ्थे। एकादिन श्रीमतिले मार्खेजलाई अनौठो खबर सुनाइन्। कहाँ पढेको भनेर सोध्दा उनले ब्युटिफुलरमा भेटेको पत्रिकामा पढेको भनिन्। त्यसपछि उनले हाम्रो नेपालमा पढिने ‘नारी’ टाइपका पत्रिकासमेत पढ्न थाले।

लकडाउन लघुकथा

टोकरीको तरकारी

कोरोनाको कारणले स्कूल बिदा भएको पनि तीन महिना पुन थाल्यो। बिहानै उठेर आमा बालाई स-साना काममा सघाएर सरले दिएको गृहकार्य गर्ने फ्रन्ट पनि छैन उनीहरूलाई। त्यसैले आजकाल मुन्नी र पुन्टुको दिनचर्या पनि फेरिएको छ।

लकडाउन भन्दा पहिले बिहानमा तरकारीको टोकरी बोकेर आमा बटौली र बाउ साहुको ट्याक्टर चलाउन जाने भएकाले उनीहरूलाई बिहानको खाना भने बनाउनु पर्ने बाध्यता थियो। खाना पाक्दापाक्दै गृहकार्य पनि सकिएको हुन्थ्यो दुवै दिदीभाइको।

यही बीचमा दुईचार पटक पालो गरेर दुवै भाइबैनाहरू आमाको साथमा तरकारी बेच भनेर बुटवल तिर पनि नगएका होइनन्। तर जसले पनि अग्ला घरको बाटोलाई उरिएर- “ए सुनो तो तरकारी काँ का है ?” भन्दै जानी नजानी हिन्दीमा सोधेको भने उनीहरूलाई पटककै मन परेको थिएन। “सेमलारबाट ल्याको, आफ्नै खेतको हो” भन्दा पनि नपत्याएर “जल्दी जाओ। जल्दी जाओ” भन्दै इसारा गरेको देखेर मुन्नीको मन साह्रो रोएको थियो एकपटक त। मानौं उनीहरू टोकरीमा तरकारी होइन, कोरोनाको भाइरस बोकेर बुटवल आएका हुन्।

“हेन चेहरा कालो देख्न साथ हामी मधेशीलाई सबैले किन हेप्दा हुन् ?” त्यो दिन ल्याएको सबै तरकारी बिक्री भए पनि मुन्नीको मन साह्रै रोएको थियो। बिहानै उठेर भालको तरकारी टिपेर टोकरीमा पोको पारिसकेपछि आमाले भन्नुभयो- ए ! मुन्नी सुन् तो। आज मेरो काम छ बहुत, भाइलाई साथमा लिएर जा तरकारी बेच बुटवल बजार। आउँदा नुनतेल पनि किनेर ल्याएस्, दोकान खुला पाइस भने ।”

आगनमा भाडु लगाउँदै गरेकी मुन्नी आमाको एकसासीको उडीले भ्रंसंग भई। हेन राती त केही भनेकी थिइन्न् माइले। “आ माइ जान्न मत। त्यो चोकको आण्टीले कस्तो गाली गर्नु हुन्छ।” अमिलो मुख बनाउँदै मुन्नीले जवाफ फर्काइ।

“हेन के भन्ने यसले ? किन गाली गर्ने तिनले ? बटौली तिनको बाउको मात्र हो र गाली गर्ने ?” मुन्नीकी आमाले बटौलीको दिशातिर हेर्दै भर्कदै जवाफ दिइन्।

“खे के भनम् माइ ? “तरकारी आयो ! तरकारी आयो ! भन्ने परो। नबोल्ने हो भने बिक्री नै हुन। त्यति भन्दा पनि कोही कोहीले त बरपडमा उभिएर “हाम्रो बच्चाबच्ची सुल्या छन्, निद्रा खल्बलिन्छ” भन्दै कस्तो गाली गर्छिन्। मलाई ता जाने मन लाग्दैन माइ।” मुन्नीले कुरो के सकेकि थिएँ, उठेर हातमुख धुँदै गरेको पुन्टुले पनि दिदीको कुरोमा सही थापे भन्थो- खाली इण्डियाको हो ? इण्डियाको हो ? भन्दै उल्लिबिल्ली पार्छिन्। बजारा मान्छे त हाम्लाई साह्रै हेच्छन् माइ। नाई ! म पनि जान्न माई।

“हाम्रा खेतका तरकारी कुहेका छन्। यसको दर्द कसैलाई छैन। उता सुनौलीबाट टूटका टूट ल्याउँछन्, त्यो सबैले खाएकै छन्, हाम्ले टोकरीया बोकेर पुर्‍याएको तरकारी ईण्डियाको हुन्छ।” लामो सुक्केरा हाल्दै मुन्नीकी माइ थनथन गरिन्।

“तरकारी टिपि पनि सकिन्थो। तिमोरका बाउ पनि जान भ्याउनु हुन्छ आज। केन्टाइन बनाउने जगामा काम पाछ्न् रे। यो सुको पैसा छैन धरौं। हाजिरा पाएभने किस्तासिस्ता तिर्न सकिएला। मेरो अर्कै काम छ। आजलाई तिमिहरू नै गइहाल। भोलिपर्सौंबाट न मै जाय्ता।” छोराछोरीलाई फकाउँदै माइले भन्नुभयो।

जति नाइनास्ती गरेपनि अन्तः आमाले भनेको मान्नु पर्‍यो। नत्रभने आजै बिहान टिपेको तरकारी भोलिसम्म चाउरिन्छ। चाउरिएपछि मलखादमा फाल्नु पर्छ। भारी मनले “आजलाई जान्छम्” भन्दै दिदीभाइ टोकरी बोकेर बटौली तिर लागे। आमैले छोराछोरी ओभेल नपरेसम्म हेरिदिइन्।

विपक विश्वकर्मा

फगत परदेशी बनिरहेछु

अन्तिम के.सी.

भोक र चरम गरिबीसँग पीठेजोरी खेल्दाखेल्दै पाकेको एउटा जिन्दगी गल्ली, पाटी, पौवा जहाँ मिल्काए पनि प्रश्न गरिदैनथ्यो पसिनाको मूल्यलाई प्रेषण गरेपछि मेरो परिवार र राज्य बाँच्छथ्यो दशौं वर्ष अभ्यस्त परदेशीको आज काम रोकिएको छ श्रमसँग मूल्य साट्टे पसिनासँग जीवन काट्ने एउटा खेलामा पूर्णविराम लागेको छ राष्ट्रियता र स्वाधीनताले उम्लने रगत सायद सेलाएर हो कि ? कोरोनामय बनिरहेछ सगैको अफ्रिकी साथी घर फर्किएछ हिम्मत उठाएर घर हिउँद अपसोच ! मेरो बाटो बन्द गरिएछ घरबाट नआउन अग्रह गरियो र भनियो जगत कोरोनामय बनिरहेको छ घृणा, भोक र तनावले यस्तो लागिरेछ आज फगत परदेशी बनिरहेछु जिउँदो लास बाँचिरहेछु।

